

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Філологічні зошити. Літературознавство:

ЗБІРНИК СТУДЕНТСЬКИХ
НАУКОВИХ СТАТЕЙ

ВИПУСК I

Рівне 2013

ББК 83
Ф 54
УДК 82

Філологічні зошити. Літературознавство: зб. студ. наук. ст. Вип. I / ред. кол. Б. М. Кир'янчук [та ін.]. – Рівне : РДГУ, 2013. – 123 с.

У збірнику вміщені студентські наукові розвідки, результати бакалаврських та магістерських досліджень з актуальних проблем українського літературознавства, теорії літератури, компаративістики та методики викладання української літератури. Матеріали збірника можуть бути використані науковцями, студентами, вчителями-словесниками.

Рекомендовано до друку рішенням кафедри української літератури
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 8 від 25 квітня 2013 р.)

Рецензент:

ШАНЮК В.І., кандидат філологічних наук, доцент (Національний університет «Острозька академія»).

Редакційна колегія:

БЕСТЮК І.А., кандидат філологічних наук, доцент;
КИР'ЯНЧУК Б.М., кандидат філологічних наук, доцент (головний редактор);
КИРИЛЬЧУК О.М., кандидат філологічних наук, доцент;
КРАВЕЦЬ Д.В., кандидат філологічних наук, доцент;
КРУПКА М.А., кандидат філологічних наук, доцент;
ТХОРУК Р.Л., кандидат філологічних наук, доцент;
ХОМЕЧА Н.А., викладач.

© Рівненський державний гуманітарний університет 2013

ЗМІСТ

АНДРОЩУК ЮЛІЯ Проза Миколи Хвильового у інтертекстуальному вимірі («Сентиментальна історія»).....	7
БЕЗНОСКО ЮЛІЯ Жанрові модифікації детективу в романі Василя Шкляра «Ключ».....	13
ГАЙДУК ОКСАНА Особливості розгортання теми родини в романі Олеся Ульяненка «Сталінка».....	18
ГУНТІК ОЛЬГА Кореляція теми «пропащої» жінки та ідеологічного героя у Панаса Мирного.....	25
ЗЕНЬ ПРИНА Мова художніх творів Івана Нечуя-Левицького й авторський принцип «золотої ряски».....	30
КОСТЮКОВИЧ ЯНА Рецепція села у творах «Синя книжечка» Василя Стефаника, «Мужицька смерть» Леся Мартовича та «Чічка» Марка Черемшини.....	37
КОШИНСЬКА ТЕТЯНА Художня модель соціуму в романі Володимира Винниченка «Лепрозорій».....	41
КУЗЬМИЧ ОЛЬГА Роман Василя Кожелянка «Конотоп» крізь призму постколоніального дискурсу.....	48
ЛАЗАРЧУК ЛЮДМИЛА Ніщанські мотиви у драматургії Володимира Винниченка.....	53
МАЙДАНЕЦЬ ОЛЬГА Український звичаєвий світ у романі Марії Матіос «Майже ніколи не навпаки».....	58
МЕЛЬНИК ВІКТОРІЯ Міфологема храму в поетичних творах 1920-1930-х років.....	64
МІНІЧ ОЛЬГА Мелодраматизм у структурі роману Люко Дашвар «Мати все».....	68
НОСЯР ВІКТОРІЯ Інтерпретація теми міста в романах В. Домонтовича «Без ґрунту» та «Доктор Серафікус».....	73

ПАНАЩУК ІРИНА	
Образ Іншого у романі Івана Франка «Перехресні стежки».....	78
ПАРХОМЧУК АНАСТАСІЯ	
Київські координати у вимірі українського мілітарного наративу.....	83
ПИЛИПЧУК ОЛЕНА	
Художнє осмислення проблем родинного виховання у повісті Ольги Кобилянської «Ніоба».....	87
ПРОЦИШИНА ЛІЛІЯ	
Прийоми конструктивізму в поезії Валер'яна Поліщука.....	92
РЕГРУТ ПАВЛО	
Становлення художньої манери Михайла Коцюбинського у ранній період творчості.....	98
РОЗЕМБОВСЬКА ЯНІНА	
Художні особливості роману Василя Слапчука «Дикі квіти».....	104
СОЛОНІНКО ГАННА	
Проект літературної історії України в прозі Юліана Опільського.....	108
СОПРОНЮК МАРІЯ	
Символізм хронотопу драми М. Жука «Легенда».....	113
ЮРАШКЕВИЧ ІРИНА	
«Чорнобильська трагедія – німа печаль на вустах України» (урок у 8 класі за новелою «Остання дійниця» Ольги Заїки).....	119

CONTENTS

ANDROSCHUK JULIA

Intertextual dimension of the M.Khvylyowy's Prose («The Sentimental Story»).... 7

BEZNOSKO JULIA

Genre modifications in the detective «Kluch (A Key)» by Vasyl Shklyar 13

HAIDUK OXANA

Features of family theme in the novel «Stalinka» by O. Ulyanenko 18

HUNTIK OLGA

Correlation of themes of a fallen woman and an ideological hero
in creative works of Panas Myrny 25

ZEN' IRYNA

Style of conversation Nechuy-Levitskiy's personages in creative works and
the writer's principle of the «golden duckweed»..... 30

KHOSTYUKOWYCH YANA

Reception of the village-life in «Little Blue Book» by V.Stefanyk,
«The Peasant is ding» by Les Martovych and «Chichka (The Blossom)»
by Marko Cheremshyna 37

KOSHYNSKA TATIANA

Fictional model of society in the novel «Leprosarium» by V.Vynnychenko..... 41

KUZMYCH OLGA

Postcolonial discourse of romance «Khonotop» by Vasyl Kozhelyanko..... 48

LAZARCHUK LYUDMYLA

Nietzschean ideas in drama by V.Vynnychenko..... 53

MAIDANETS OLGA

Ukrainian customs in novel by «It's vice versa almost never» Marija Matios..... 58

MELNYK VICTORIJA

Temple myth in poetry 1920-1930-ies..... 64

MINICH OLGA

Melodrama elements in the structure of the novel
«To be Possessed Everything» by Lyuko Dashvar..... 68

NOSYAR VICTORIJA

Interpretation of urban topic in novels by V. Domontovych
«Beyond the Soil» and «Doctor Seraphicus»..... 73

PANASCHUK IRYNA The image of the other in the novel of Ivan Franko «Perehresni stezky» («Cross paths»).....	78
PARKHOMCHUK ANASTASIJA Kiev coordinates as dimension of Ukrainian military narrative.....	83
PYLYPCHUK OLENA Artistic interpretation problems of family education in the story of Olga Kobylyanska’s «Niobe».....	87
PROTSYSHYNA LILY Strategy of constructivism in poetry of Valerijan Polishchuk.....	92
REHRUT PAVLO Formation of the artistic style in the early works of M. Kotsyubynskiy’s.....	98
ROZEMBOVSKA IANNINA Feature peculiarities of modeling the characters in the novel of V.Slapchuk «Wild Flowers».....	104
SOLONINKO HANNA Fiction project of Ukraine history in prose by Julian Opilskij.....	108
SOPRONIUK MARIA The symbolism of the time-space drama M. Zuk «Legend».....	113
YURASHKEVYCH IRYNA «The Chernobyl tragedy as the voiceless sadness of Ukraine» (materials on the Olga Zajika’s story «Ostannya Diynytsya (A last pail of milk)» for lesson of Literature in 8 Form).....	119

Оксана Гайдук

Науковий керівник – викладач Хомеча Н.А.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗГОРТАННЯ ТЕМИ РОДИНИ В РОМАНІ ОЛЕСЯ УЛЬЯНЕНКА «СТАЛІНКА»

У статті досліджуються особливості змалювання теми родини в романі О. Ульяненка «Сталінка», характеризуються основні композиційні прийоми та засоби образотворення – розгортання сюжетного та фабульного часу, фрагментарність оповіді, увага до художньої деталі, система персонажів.

Ключові слова: композиція, сюжет, фабула, сюжетна лінія, персонаж, художня деталь.

The author researched of family theme patterns in the novel «Stalinka» by O.Ulyanenko (architectonics; space and time; story and narrative; system of figures).

Key words: architectonics, plot, story, plotline, figure, details of description.

Творчість О. Ульяненка в сучасному літературознавстві розглядається у контексті літератури покоління «вісімдесятників». Ще за життя письменника його тексти стали об'єктами аналізу в небагатьох авторитетних публікаціях Н. Зборовської, Т. Гундорової, Р. Харчук, Л. Кононовича, І. Бондар-Терещенка, М. Бриниха, Л. Масенко та ін.. Увагу критиків одразу привернув знаковий для початку 1990-х роман «Сталінка», вперше опублікований у вересневому числі журналу «Сучасність» за 1994 р. і згодом, у 1997 році, відзначений малою Шевченківською премією. Проте інтерес до літературного доробку Олеся Ульяненка, а тим більше до неординарної особистості, зріс після загадкової смерті. Розділи у монографіях Н. Зборовської [3] і [4], В. Даниленка [1], навчальному посібнику Р. Харчук [7] окреслюють загальні риси індивідуальної манери письменника. Дисертаційне дослідження Н. Тендітної присвячене розгляду типологічних характеристик у зображенні теми смерті, які естетично зближують творчість двох українських «вісімдесятників» – Є. Пашковського та О. Ульяненка [5]. Але можемо констатувати, що доробок останнього ще потребує серйозного і детального дослідження. Тому метою пропонованої статті є аналіз специфіки розгортання теми родини в романі «Сталінка» О. Ульяненка, зокрема характеристика системи персонажів, прийомів і засобів образотворення, якими послуговувався автор.

«“Сталінка” належить до тієї літератури, яка деформує наше уявлення про себе, – до так званої “крутої” літератури, “крутого” стилю», – пише Р. Харчук [8, 102]. На цю ж мистецьку тенденцію буремних часів перебудови вказує В. Єшкілев: «За стилістичними особливостями проза Ульяненка подібна до російської чорнушкої прози 80-х років (Петрушевська, Орлов, Токарева)» [2, 111]. Змодельовані О. Ульяненком події та персонажі дозволяють відкрити ще одну сторінку з життя радянського і

пострадянського суспільства, поглянувши на нього очима членів родини колишнього чекіста. Сюжет «Сталінки» являє собою оригінальне переплетення паралельних історій двох родів, які охоплюють період 1940 – 1980-х років, але в моменті зустрічі двох представників наймолодшого покоління – Йони та Горіка – вони перетинаються. О. Ульяненко починає роман з опису складних поневірянь Лорда-Йони та його товариша Лопати після втечі з психлікарні, що становить розвиток дії. Розповіді про перебування у спецзакладі, історії з життя пацієнтів ми бачимо як уривчасті свідомі спроби Лорда аналізувати свої вчинки і структурувати періоди власного життя. Автор нас переконує, що герой зовсім не божевільний, а жертва складних обставин. Така сюжетна двоплановість допомагає читачу витворити свою інтерпретацію подій. Н. Зборовська, характеризуючи композиційні особливості роману, виділяла мікросюжет (історія Лорда та Лопати), а також сюжет, що зачинається після того, як Лорд стає Йоною та вирушає назустріч Горікові. Розв'язкою твору, за версією дослідниці, стане сповідь Горіка монахові Йоні [4, 169].

Історія про сім'ю Піскурів-Піскарьових вмонтована як експозиційна частина центральної сюжетної лінії. Зав'язкою у розгортанні фабульного часу вважаємо епізод народження Горіка, в якому О. Ульяненко детально характеризує членів його родини. Значну частину оповіді відведено спогадам про родину Піскарьових. Для підкреслення матеріального та соціального становища сім'ї письменник наводить описи інтер'єрів, які увиразнюють конкретні ситуації. Аби наголосити на зміні соціального статусу родини Горіка, автор звертає увагу на статечну будівлю «з гранітними, монументальними, майже картинговими колонами, з просторими кімнатами й глибокими до синяви вікнами...» [6, 23], яку згодом змінять на комунальне помешкання зі спільним туалетом. Зображуючи розпусне життя змужнілого Горіка-Вовка, письменник описує жахливі інтер'єри смердючих советських гуртожитків. Це допомагає увиразнити нікчемність і бруд людського існування деморалізованих осіб, яких не цікавить нічого, крім тілесних утіх.

Якщо простежити хронологію роду Піскарьових, розгорнуту через фабулу роману, то події, згадувані і зображені в тексті, складуть значний часовий проміжок: від роботи діда у спецвідділах НКВД до смерті його дорослого внука під час затримання оперативниками МВС. Проте повну історію письменник не розгортає, а komponує фрагментарну оповідь з деталей, портретних характеристик персонажів, описів інтер'єрів тощо. Як слушно зауважує В.Єшкілев, «...прослідковується спроможність Ульяненка створювати специфічну емоційну площину, у котрій він вибудовує сюжетну тяглість твору». Водночас дослідник коментує нескладні та незмінні креативні засоби прозаїка, «тяжіння до ущільненого образного потоку» [2, 111]. Ці висновки суголосні тезам Р. Харчук, яка визначає сюжетом «Сталінки» подієвість душі: описуючи її, автор наводить «довгі, на півсторінки речення», а зображуючи зовнішні події, лише фіксує окремі деталі, що допомагають читачу витворити власну інтерпретацію. Увесь

роман, за твердженням дослідниці, побудований на моменті зустрічі двох душ – Йони та Горіка, що являє собою відображення боротьби світла і темряви [8, 103]. Важливе значення мають внутрішні монологи героїв, які емоційно увиразнені автором. Зокрема, найбільше їх у цьому романі відведено Йоні. Фрагментарність оповіді підкреслює деформовану свідомість персонажів та їх особливе сприйняття навколишньої дійсності.

Одним із центральних образів роману «Сталінка» є Горік Піскарьов. Автор зосереджує увагу на змалюванні знакового епізоду – члени родини по-різному раділи новонародженому: батько з братом Никодимом відзначили, як і належить, випивши чарчину, баба Піскарєнчиха, за звичкою, «хрестилася в порожній кут», а психічно хворий Сьо-Сьо залишався осторонь цієї важливої події не через байдужість, але через свої фізичні вади [6, 21-22]. За усім пильно стежив погляд з фотопортрета покійного діда. Автор коротко, але влучно характеризує кожного з родини, підкреслюючи тільки важливі деталі. Опис Піскарьова-партіарха О. Ульяненко витворює лаконічно: «Носив сині, з начосом, галіфе, однобортний військовий кітель, закладав у проріху три пальці так, щоб видно було золотого ланцюга, що зберігався відтепер лише у родинних спогадах, бо до скарбниці якимось чином не потрапив» [6, 21]. Трохи випивши, старий любив розповідати історії про колишню роботу, на якій холоднокровно знищував «падаль кукурудзяну», перемішуючи свої спогади лайкою, пафосними патріотичними вигуками «за Родіну, за Сталіна!» [6, 22]. Письменник підкреслює бездушність діда – відданого енкаведиста, який цинічно розповідає про розстріли людей та «ненавидить М. Хрущова за розвінчання свого ідола» [7, 93]. Така своєрідна автохарактеристика персонажа викриває жорстокість й антигуманність не тільки ревного служителя правоохоронних структур 1950-х років, але й усієї сталінської епохи. Цікавим є питання родинного прізвища Горіка. Автор наголошує на зміні українського варіанта прізвища на російський: колись вони були «Піскури», але пізніше, очевидно, через посаду діда, стали «Піскарьовими». Письменник викриває запобігливих «землячків», що без вагань змінювали прізвище, аби вислужитись і за будь-яку ціну досягти бажаних кар'єрних чи матеріальних винагород, намагаючись приховати невігідне українське походження. Автор роману іронічно розповідає, як закінчилося життя ката: у тих же самих галіфе він ночами марив на слизькій підлозі спільного туалету, несамовито викрикуючи улюблені гасла про «падаль кукурудзяну». Дід помер ще до народження онука, але погляд з портрета колишнього чекіста пильно стежив за всім, що відбувається. Михайло на уродинах по-батьківськи віщував новонародженому світле майбутнє: «Пацан буде ахвіцером...у роду всі були ахвіцери...»; баба Піскарєнчиха пролепетала свят-свят і перехрестилася в порожній кут» [6, 25]. Епізодичний образ Никодима також формує читацьке уявлення про цінності, якими живе родина. Він був свого роду сімейним антиподом – повна протилежність невпевненому та слабкодухому братові Михайлу, тим, на кого краще не бути схожим: «Дивись, бо буде як з Никодимом...» [6, 27]. О.Ульяненко підкреслює в ньому зверхність,

мужність, статечність і сексуальність: «...у минулому конокрад з області, набріолінений, вилизаний, гирун собі й гівноїд, у парсунових штанях дудкою, гроші водяться, хоча не при ділі, баби ходом у труси дзюрять» [6, 27]. Його пристрасть до азартних ігор та заняття конокрадством неодноразово ставали причиною проблем із законом, хоча, як стає зрозуміло з опису зовнішності Никодима, він живе заможнo і має значно вищий суспільний авторитет, ніж Михайло. Саме Никодим під час уродин Горіка, оглянувши «каламутним, мов на погоду, зором портрет діда Піскаренка, вставив свого: «Как пїть дать, ублюдок, не горше діда получиться...» – засунув руки до кишень, сидів в обтягнутих штанях дудкою, у червоній до непристойності сорочці, поки Михайло не оговтався, підняв був руку, облишив, мляво опустив руку і вихлюпнув йому, своєму брательнику, горілку в лице» [6, 27]. Никодим навіть не зреагував на цей жест п'яного брата Михайла, «ував, витер інтелігентно обличчя шовковою хусткою, поправив штани: «Останній всплеск мужества. Ценю, скатіна. Пішов» [6, 25]. Особистість діда, як змальовує О. Ульяненко, відіграла провідну роль у вихованні синів та онука – майбутнього кримінального злочинця. О. Ульяненко зіставляє натури двох братів, підкреслюючи різницю: патріарх родини Піскур-Піскар'юв втілює легалізоване владою зло, його син Никодим відмежовується від особи батька і стає авторитетним злочинцем, не приховуючи цього; невдаха Михайло ж ревно боронить сумнівну честь родини. Саме Никодим рятуватиме племінника через багато років, «коли фізію Горіка увіковічнив «анфас» і в «профіль» фотограф з Лук'янівської тюрми» [6, 25]. Баба Піскуриха у романі – образ, який прагне спокутувати гріхи свого чоловіка. Над безсиллям персонажа глузує О. Ульяненко, описуючи повторювану нею дію: може лише наполегливо «молитися у порожній куток», очікуючи сподіваного прощення та благословення. Але її старання марні. Горік іронічно коментує молитви старої, оповідаючи Йоні про своє життя: «Слиш, манах, баба то мая покойніца тоже читала малітви...а відіш – не спасло...» [6, 90]. Піскуриха уособлює мізерне покаяння у деморалізованій родині, але долю цього персонажа О. Ульяненко вирішує трагічно – її задушить хворий онук Сьо-Сьо. Автор наголошує: гріх родини настільки великий, що бабині молитви не допоможуть виблагати прощення у Бога. Старший на два роки брат Горіка, недоумкуватий Сьо-Сьо, був карою Господньою, а не бажаною дитиною. Домашні байдуже або ж з лайкою та відразую спостерігали, як той «однією рукою чавив тарганів або порпався у власному лайні, другу руку неміцно прикручували мотузом до колиски» [6, 25]. Образ каліки Сьо-Сьо – це письменницька проекція матеріальної жертви, що повинна вибавити рід від тяжких дідових гріхів. Проте не лише страшне минуле Піскар'юва-патріарха призводить до гріхопадіння усієї родини. Стосунки між батьками Горіка складно назвати гармонійними і любовними. Невістка після смерті свекра «цупко перехопила владу», не лишивши жодного шансу нікчемі Михайлові вирішувати сімейні питання. Тому він почав шукати розради у пияцтві та розвагах з іншими жінками. «Монументальна постать сімейного годувальця, примара домашнього

вогнища не мала жодного, навіть перехідного, непевного, навіть таки порожнюватого значення...» [6, 28]. Письменник змальовує сім'ю, в якій не піклуються про дітей. На Сьо-Сьо особливо ніхто уваги не звертав, намагалися його уникати або ж терпеливо зносити недотямкуваті звуки, які він створював. Над Горіком спочатку «почмокували і ляскали пальцями» [6, 25] у перерві між сварками, але після шести років, коли той чи не вперше після народження вибрався зі стін власного помешкання, головним учителем хлопця стає вулиця з її суворими правилами виживання. Батько Горіка зображується як безхарактерна особистість. Усі знали про його походеньки до різних жінок, навіть сам Горік якимось бачив його з двома «дівачками», але цим ніхто не переймався. І коли він поволі почав марніти, продовжуючи «лікуватися» спиртним, це не викликало ні здивування, ні жалю. Нікчемність Михайла О. Ульяненко підкреслює тим, що під час його похорону присутні відверто демонстрували байдужість і неповагу до небіжчика: «хтось тицяв невірну дружину свою пискком у «імпортне» олів'є, а осторонь, заголивши до пупа спідницю, нач. караула чавив на дивані сусідку покійника...» [6, 35]. На поминках більше говорили про «заслуги» старого Піскаря, ніж про його сина. Життєву дорогу головного персонажа, чию історію автор послідовно розгортає через характеристику родинного тла, вивершує знайомство Горіка з рецидивістом Нікандричем, який стає його вчителем. О. Ульяненко змальовує, як безглуздо помирає від сифілісу мати Горіка Марія та Нікандрич. Караючи героїню за розпусне життя, О. Ульяненко таврує зло, посіяне в родині. Залишаючись останнім з роду, Горік не розкаюється, нікого не звинувачує і не намагається шукати причини всіх страждань.

Паралельно з сюжетом про родину Піскарєвих зображується історія Йони-Лорда. Спершу ми читаємо про нього як про утікача з божевільні, який допомагає пробиратися крізь каналізаційні лабіринти своєму товаришеві Лопаті. Зі спогадів Йони ми дізнаємося про батька та діда Лопати, які осквернили святе місце – побили у церкві шибки, вкрали ікони, ними потім повистелювали підлогу у свинарнику. Після цього у його брата, як і в самого Лопати, «свистіла голова», він «матір рідну у свинарнику, у яслях покрив...» і «помер там же на яслях» [6, 12]. Долі Йони та Горіка теж перетнуться. Саме до монаха Вовк приходитиме і розповідатиме свою історію, аби полегшити душу: «Горік настирно приходив щодня, сидів непорушне, тоді протягне починав підвивати, склавши на колінах понівечені руки...» [6, 92]. Йона змушений вислуховувати страшну біографію Горіка: «як він десятками гвалтував жінок, дівчат, офіціанток за столом, самозакоханих професорських дурочок, як він з Султаном клапоть по клаптю прибирали район до рук, перекинулися вже за рік на інший, а він не переставав марити Нілкою, знову ловив якусь дурку, лигався з нею» [6, 90]. Сентиментальний рецидивіст-рекетир Горік щиро зізнається Йоні, що він не може пояснити своїх вчинків: «не власть мене тянула, а што-то більше било, совсем...ну, как тебе сказать: злидні кого хочеш в угол загонять... а мені праздніка для душі хателось...» [6, 90]. Потім Йона буде свідком звірячої смерті останнього представника роду Піскурів. А

послушник Лорд, хоч і певний час жив при монастирі, так і не стане Йоною-Климентом-Микитою (так він собі приміряв монаше ім'я) – залишився «невіруючим, чи, навіть, байдужим до покаяння грішного міста. «У вікні баба, і вона молиться», – сказала жінка, мов видихаючи. «Не вигадуй», – кинув недбало Йона і перевернувся на спину; подумав: уже осінь – слава Богу, не зима» [6, 170]. Н. Зборовська вбачала схожість Йони з героєм біблійної легенди про ніневійського місіонера, пророка, котрий, віщуючи загибель нечестивій язичницькій державі, сам не вірив у її покаяння [6, 170].

О. Ульяненко таврує аморальність, однією з причин якої вважає панівну в СРСР ідеологію атеїзму, витворюючи містичний ланцюг смертей, що переслідують родини Лопат і Піскарьових. Спокутувати такі гріхи непросто. Лопата – останній представник роду – доживатиме у божевільні, Горіка розірвуть міліцейські пси під час захоплення банди. Але причину такого виродження, як проектує автор, слід вбачати у запереченні Божого начала. Проблему деморалізації суспільства письменник трактує у світлі християнства. Дослідник Р. Бончук, аналізуючи стилістику О. Ульяненка, підсумовує: «Він оспівує суєту дрібниць та буденні турботи юдолі сліз з важким передбаченням минулого за відсутністю майбутнього» [Цит. за: 2, 111]. Сім'я Горіка як частина суспільства стає зменшеною копією політики атеїзму епохи Сталіна і його наступників. Кримінальний світ, у який потрапляє юний Горік, – яскраве втілення аморального та жорстокого молодого покоління 1980-х, що прагне за будь-яку ціну швидко збагатитись і влаштувати собі «праздник для душі». Вони не розуміють людських переживань, не знають, що таке співчуття, провина, любов, обов'язок. Автор застерігає, що таке суспільство не має майбутнього, а життя без Бога веде людину в небуття.

У статті ми спробували дослідити особливості змалювання теми родини в романі О. Ульяненка «Сталінка» і схарактеризувати основні композиційні прийоми та засоби образотворення, використані автором. Сподіваємося, що наше дослідження стане основою подальших літературознавчих студій і допоможе глибше зрозуміти творчу манеру письменника.

Джерела:

1. Даниленко В. Изгой в сучасній українській літературі / В. Даниленко // Даниленко В. Лісоруб у пустелі : Письменник і літературний процес. – К. : Академвидав, 2008. – 352с.
2. Єшкілев В. Ульяненко Олесь / В. Єшкілев // Повернення деміургів / Плерома 3'98. Мала українська енциклопедія актуальної літератури. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1998. – С. 111-112.
3. Зборовська Н. Вісімдесятництво як колоніальна симптоматика / Н. Зборовська // Зборовська Н. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури. Монографія. – К.: Академвидав, 2006. – С. 395 – 469.

4. Зборовська Н. Містична безодня Олеся Ульяненка / Н. Зборовська // Зборовська Н., Ільницька М. На карнавалі мертвих поцілунків. Феміністичні роздуми. – Львів: Центр гуманітарних досліджень ЛНУ ім. І. Франка, 1999. – С. 160 – 178.
5. Тендітна Н. Естетика смерті у прозі Є Пашковського та О. Ульяненка: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.01.01 «Українська література» / Н. Тендітна. – Кіровоград, 2009. – 21 с.
6. Ульяненко О. Сталінка. Роман, оповідання / О. Ульяненко. – Львів : Кальварія, 2000. – 124 с.
7. Харчук Р. «Його правда – завжди нищівна» / Р. Харчук // Харчук Р. Сучасна українська проза : Постмодерний період : Навч. посіб. – К. : ВЦ «Академія», 2008. – С. 92 – 97.
8. Харчук Р. Світле – темне / Р. Харчук // Сучасність. – 1996. – Ч. 6. – С. 102 – 104.